

Lunds Universitet
Statsvetenskapliga institutionen

Situationen i Turkiet

En undersökning kring den allt mera auktoritära politiken som bedrivs i
Turkiet och om det sker en avdemokratisering i landet

Abstract

I detta arbete kommer undersökas huruvida, det sker en avdemokratisering i landet och isåfall varför gör sker det då? Teorin som kommer användas i detta arbete är Dahls demokratiska åtta definitioner av en fungerande liberal demokrati samt kommer denna teori även användas som ett analysverktyg. Även i detta arbete kommer Idé och ideologi analysen att användas och utifrån denna analys djupare kommer denna metod utgå från olika dimensioner. Det som har kommit fram till i detta arbete är att i Turkiet sker en avdemokratisering i landet. Detta har kommit frams till på grund av att landet uppfyller inte ett flertal av Dahls definitioner

Nyckelord: Turkiet, Dahls demokratiska definition, avdemokratisering

Antal ord: 6502

Abstract	2
1. Frågeställning:	4
2. Bakgrund:	4
3. Teori/analysmodell:	5
4. Metod och empiri:	5
Material	6
Variablerna	7
5. Resultat och analys:	7
5.1 Turkiets statsskick och politik	7
5.2 Hur ser rättsväsendet ut?	8
5.3 Tidigare forskning kring liknande frågeställningar	9
5.5 Organisationsfrihet	11
5.6 Yttrandefrihet	11
5.7 Allmän och lika rösträtt	12
5.8 Rätten att bli behörig att sitta i den ledande författningen	12
5.9 Rätten för ledare att konkurrera om stöd från folket	12
5.10 Alternativa källor till information	13
5.11 Fri och rättvisa val	13
5.12 Institutioner som för politik i enlighet med väljarnas preferenser	13
5.13 Partitypologi	14
5.14 Vilken politik som förs - hur det utvecklats - incitament	15
5.15 Resultat	18
6. Slutsats:	21
6.1 Vad har vi kommit fram till? Koppling till frågeställning och teori	21
6.2 Brister med uppsatsen	22
6.3 Hur kan man argumentera för att Turkiet inte alls går bort från demokratin?	22

1. Frågeställning:

Varför har demokratin i Turkiet, enligt Dahls definition av demokrati, minskat under de senaste tio åren?

2. Bakgrund:

Demokratiska styrelseskick associeras ofta med västerländska länder eftersom det är vanligast att se dessa i denna del av världen där länderna länge varit demokratiserade. Demokratiska länder har under långt tid förespråkat och uppmuntrat icke-demokratiska länder till att byta statskick. Trenden för länder de senaste decennierna har varit att demokratiseras, inte tvärtom. Att ett demokratiskt land nu visar tecken på att gå mot ett autokratiskt styre är därför förvånande för oss. Vi har därför valt att fokusera på Turkiet, ett land som visar tecken på sådana förändringar. Vi kommer att titta närmare på landets politiska klimat och försöka hitta vilka underliggande faktorer som kan vara bakom ändringen i den förda politiken.

Genom att se bakåt på de senaste 10 åren hoppas vi kunna se steg för steg hur det regerande partiet och statschefen utvecklats och förhoppningsvis kan vi då hitta orsaken bakom denna utveckling. För att lyckas med vår uppgift måste vi bestämma vilken version av demokrati vi ska utgå från. Utan en sådan definition kan vi inte ens börja med att titta på vilka förändringar som skett i Turkiets politik. För detta arbete har vi valt att använda oss av Robert Dahls definition och hans åtta krav på en demokrati (Caramani, 2017. s. 85). Detta är, enligt oss, den definition av demokrati som ställer högst krav på en stat, och för varje krav som ett land inte uppfyller desto längre bort är de från ett demokratiskt styre.

Vi vill främst fokusera på väljarna; hur de har röstat och försöka förstå de bakomliggande faktorerna. Väljarna har röstat fram dessa partier och fortsätter stödja dem även efter att vissa beslut antagits som är frihetsbegränsande för befolkningen. 2016 röstade Turkiets väljare för att skapa en ny grundlag som resulterade att president Erdoğan fick mer makt. Detta trots att några av presidentens tidigare beslut begränsat befolkningens yttrandefrihet (Aftonbladet, 2017).

3. Teori/analysmodell:

Som vi nämnt ovan vill vi fokusera på relationen mellan staten och väljarna, och försöka hitta de bakomliggande orsakerna till väljarnas positiva syn på partier och politiker som genomför reformer som leder till minskad demokrati. Har väljarna tillgång till neutral och politiskt oberoende media och får de tillräckligt med information för att kunna göra ett genomtänkt val? Har Turkiet yttrandefrihet och kan invånarna öppet diskutera sina åsikter och farhågor utan att hotet om att straffas hänger över dem?

Första steget här blir att göra en valanalys där vi tittar på hur väljarna har röstat. Vi kommer använda oss av individdata från Turkiet för att se hur valresultaten har ändrats från val till val. Vi kommer att använda officiell information och enbart basera våra slutsatser på detta då vi varken har tiden eller resurser att själva samla in den nödvändiga informationen.

Nästa steg blir att se närmare på vilken typ av parti som för tillfället har makten i Turkiet, samt vilken politik de driver, för att sedan kunna jämföra dem med andra partier som också finns representerade i deras legislatur. Förhoppningsvis kan vi då se egenskaper hos det regerande partiet som lockar väljare att lägga sin röst på dem istället för på deras politiska motståndare.

4. Metod och empiri:

Denna uppsats kommer verka utifrån en kvantitativ metod utifrån att vi kommer att undersöka, tio år tillbaka fram tills idag, valresultat, debatter och hur politiken har förändrats med åren i Turkiet. På detta sätt blir denna studie en kvantitativ studie.

Vi kommer att bygga vidare på tidigare forskningar som passar detta arbete och frågeställningen kring auktoritär politik och avdemokratisering. Det vi tänker oss är att det är bra att bygga vidare på tidigare forskning som en vägledare för vårt arbete.

Utifrån undersökningen vi vill göra, där partiet och väljarna står i centrum, ansåg vi att en idé- och ideologianalys kan fungera väldigt väl för detta arbete, där fokuset på idé är i centrum. Här kommer vi att utgå från boken *Textens Mening och Makt*, och Göran Bergström och Kristina Boréus är redaktörerna. Utifrån analysmetoden vi tänkt använda oss av nu när vi hittat den fakta vi behöver, anser vi att denna metod. Varför vi anser att denna metod passar bra utifrån frågeställningen, då den har med att göra med en viss politik och ideologi som detta arbete utgår från. För att föra vidare hur vi kommer använda analysmetoden kommer denna text att jobba utifrån dimensioner då den har stöd för att undersöka ideologier och vilken ideologi som partiet utövar och förespråkar. Dessa dimensioner kommer att vara ekonomiska ideal där huvudfokuset kommer vara kollektivism-individualism, där i detta arbete fokusera på vad AKP förespråkar. Ett individualistiskt ekonomisk politik som gynnar små och medelstora företagare eller ett kollektivistisk ekonomisk politik där man förstatligar det mesta av företagen i landet. Nästa dimension kommer vara samhällets viktigaste enhet. Vad som menas med det är vad värdesätter staten och landet mest, detta kommer att fokusera på individen-etnicitet. Vad som menas med etnicitet och varför det kan vara intressant att titta utifrån är av den anledning att utgå från Turkiets historia, har man haft många problematiska situationer när det kommer till det multietniska befolkning som bor i landet. Armenier i början av 1990-talet, och kurder nu under modern tid. Detta blir intressant att titta utifrån av den anledning, att då kanske man kan få ett någorlunda svar på inställning inom politiken mot olika etniska folkslag som inte är en del av majoriteten, och kan även kunna svara på hur och varför väljare röstar på AKP om det finns en liknande inställning bland väljare och parti. Och individ delen av denna dimension representerar då motsatsen, där man inte bryr sig om etnicitet och vilket folkslag man tillhör. Sista dimensionen blir politiska styrelsen och representerar vilka det är som styr politiken och vilka makten utgår ifrån. Är det folket eller en liten skara som styr, det vill säga eliten. (Göran Bergström & Kristina Boréus, sid 156-157)

Material

Materialet som kommer användas i denna uppsats, kommer variera mellan kurslitteratur som *Comparative Politics* där Caramani är redaktör, boken *Textens mening och Makt* där Göran Bergström och Kristina Boréus. Även kommer dessa arbeten använda sig av internetkällor som Freedom House, Globalis och Landguiden. Att börja med valet av böcker för denna text är av den anledningen att *Comparative Politics* har använts i kursen "Hur stater styrs" och kan ses som ett samlingsverk på grundläggande och bra information som kan användas väldigt bra inom undersökningen som arbetet ska göra. Exempelvis på grundläggande information som kommer användas från antologin är Dahls definitioner på en liberal demokrati som tidigare nämnt. Boken *Textens mening och makt* används av den anledning att kunna referera till metoden och de instrument analysen kommer använda sig av och även denna bok har använts i tidigare delkurs under terminens gång. Internet källorna vi använder oss av i detta arbete är källor som faktagranskade, och den information som dessa källor har tillgång till är information de har fått tillgänglig genom egna observationer eller från andra organisationer inom FN. Detta gör att källorna är validerade och ökar validiteten för detta arbete. Samt kan tilläggas är att källorna är relevanta för arbetet då de har nya uppdateringar på situationen och hur läget ser ut i Turkiet är ny och färsk information.

Variablerna

Variablerna i denna text kommer utgå från Dahls definitioner för en liberal demokrati som de oberoende variablerna till den beroende variabeln, hur hög/liten nivå av demokrati Turkiet har i dagsläget. De oberoende variablerna kommer att mätas utifrån hur situationen i dagsläget i Turkiet ser ut, utifrån yttrandefrihet, fria och rättvisa val, som de olika källorna denna uppsats kommer att använda sig av rapporterar. För att sedan då applicera detta till definitionerna som presenteras sedan i Resultat och Analysdelen. Den beroende variabeln kommer att mätas av de antaganden vi kommer göra utifrån Dahls definitioner och metoden som nämndes tidigare i arbetet för att se om Turkiet uppfyller Dahls kriterier för en liberal demokrati, eller om vi kommer kunna anta att det sker en avdemokratisering i landet.

5. Resultat och analys:

5.1 Turkiets statskick och politik

Turkiet är en parlamentarisk demokrati. Det semipresidentialistiska styret skiftades till ett presidentstyre efter en folkomröstning 2017 där förslaget röstades igenom av drygt 50 % av väljarna (NE). Recep Tayyip Erdoğan gick från att vara Turkiets premiärminister (2003-2014) till att bli president år 2014 och han är nu inne på sin andra mandatperiod (Landguiden). Efter grundlagsförändringen som trädde i kraft 2018 blev Erdoğan både statschef och regeringschef, och som president fick han större befogenheter. Exempelvis har han möjligheten att upplösa parlamentet, införa undantagstillstånd, och utlysa nyval. Presidenten har också som uppgift att utse högre domare i riksbanken och högsta domstolen.

Grundlagsförändringen medförde en förändring som försvårar möjligheten att avsätta presidenten och fälla regeringen. Regeringens makt försvagades också. Deras lagförslag kan stoppas av presidentens veto, och trots att parlamentet kan häva vetot så krävs minst $\frac{2}{3}$ majoritet för detta (NE). Som resultat har presidenten ingen att svara inför och möjligheten att förhindra och motsätta sig presidentens förda politik har blivit näst intill omöjligt.

Parlamentsvalet 2015 ansågs av många vara ett viktigt val i Turkiet. Erdoğan's plan var att göra förändringar i konstitutionen. För att kunna genomföra dessa förändringar skulle Erdoğan och hans parti, Rättvise- och utvecklingspartiet (AKP), behöva en egen majoritet. Resultatet blev dock inte vad Erdoğan hoppades på då AKP enbart fick 40,8 % av rösterna. Två månader senare utlystes det emellertid ett nyval där AKP fick 58 % av rösterna och således fick de en egen majoritet (NE). Tack vare detta lyckades Erdoğan utlysa folkomröstningen 2017 och driva igenom grundlagsförändringen som trädde i kraft 2018.

5.2 Hur ser rättsväsendet ut?

Rättsväsendet i Turkiet är byggt på en sekulär västerländsk modell och struktur. Författningsdomstolen består av 15 domare varav 12 utnämns av presidenten själv och 3 av parlamentet. Domaren har en obligatorisk pensionsålder när man fyllt 65 år och man får sitta

endast 12 år utan förlängning som domare. Appellationsdomstolen omfattar ca 390 domare och är uppdelat efter civilmål och brottmål. paragraf 301 i den turkiska lagen gör det straffbart att kränka "turkiskheten" det vill säga Turkiet i sig och dess kultur och historia. Detta har enligt NE använts många gånger mot journalister och författare i samband som när författare och journalister har erkänt armeniska folkmordet som officiellt sett inte erkänns i Turkiet. (NE)

Exempel på journalister som straffats enligt paragraf 301 är journalisten Hrant Dink som är en armenisk-turkisk journalist, som stod inför domstolen på grund av att han bröt mot denna lag efter att han hade mördats av turkiska nationalisterna. Efter detta åtal och journalistens död ändrade man i lagen till att man uttrycker sig nedsättande mot den turkiska nationen. Dock riktas liknande kritik mot Turkiet från framförallt Europadomstolen, som bedömer att denna paragraf strider mot yttrandefrihet. (NE)

5.3 Tidigare forskning kring liknande frågeställningar

<https://www.issuelab.org/resources/17368/17368.pdf>

Första texten vi använder oss av som tidigare forskning i detta arbete är en rapport skriven av Freedom House, där de rapporterar situationen i Turkiet år 2013. Denna rapport är bra att bygga vidare på av den anledning att rapporten undersöker, hur demokratin i landet är, korruptionen, användningen av media av staten, det vill säga hur staten förut nyheter och måhända möjligtvis vinklar nyheter i favör för regeringen som sitter vid makten. Den sista delen är även hur makten är fördelad i Turkiet. Man skickade ner en delegation som skulle få förstahands blick på hur situationen såg ut i Turkiet, och en av punkterna de tittade efter, var yttrandefriheten, där de tog flertal exempel på hur man underminerat journalister i landet som ifrågasätter staten och regeringen i deras agerande vid olika skeenden. Vidare pratade de även om, antalet fängslade journalister och journalister som har tvingats att lämna sina jobb av staten. Freedomhouse rapporterar även att man har avlyssnat journalister under falska namn

för att ha tillstånd att avlyssna dessa journalister som skriver om nationens säkerhet.
(Freedomhouse)

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14683857.2016.1253231>

Den andra texten, undersöker, som författarna kallar det “utträde från demokratin” genom en passiv revolution, där AKP och Erdogan successivt har förändrat strukturen i det demokratiska systemet i Turkiet, och rör sig mer mot ett auktoritärt system i landet. Vidare undersöker arbetet utifrån perspektiv som populism och svårigheterna liberala demokratier har idag. Detta arbete drar paralleller med södra Europa, som skribenterna anser även de har svaga demokratier, och att man möter liknande problem som Turkiet också har. Detta arbete passar bra in som tidigare forskning i vår undersökning av den anledningen att även denna undersökning försöker förklara hur Turkiets demokrati avdemokratiseras, men det som gör att detta arbete inte liknar deras är de olika perspektiven som dessa två arbeten utgår ifrån som gör att de kan komma att komplettera varandra.

5.4 Uppfyller Turkiet Dahls åtta kriterier av demokrati?

För att kunna mäta huruvida Turkiet faktisk är på väg mot ett autokratiskt styre så behöver vi titta på hur landets demokrati fungerar. Vi har valt att utgå ifrån Robert Dahls åtta kriterier av demokrati. Dahl anser att ett land behöver uppfylla alla kriterier för att vara demokratiskt. Kriterierna är följande (Caramani, 2017, s. 85):

1. Organisationsfrihet
2. Yttrandefrihet
3. Allmän och lika rösträtt
4. Rätten att bli behörig att sitta i den ledande författningen
5. Rätten för ledare att konkurrera om stöd från folket
6. Alternativa källor till information

7. Fria, rättvisa, och återkommande val
8. Institutioner som för politik i enlighet med väljarnas preferenser

Anledningen till att vi valt Dahls definition är att den är en av de mest detaljerade och genuina definitionen av demokrati. Detta gör den enklare att använda än exempelvis Schumpeters mer minimalistiska krav på en demokrati, som är följande:

1. Val till landets ledande befattningar
2. Fria, rättvisa, och återkommande val
3. Organisationsfrihet

Med Dahls kriterier på en demokrati kan vi enklare mäta hur demokratiskt Turkiet är och få en bättre överblick. Ju fler av Dahls åtta kriterier som inte uppfylls, desto mer icke-demokratiskt är landet. Frågan som följer är sedan var gränsen går och hur många av kriterierna som ett land måste uppfylla för att anses vara demokratiskt av det internationella samfundet.

5.5 Organisationsfrihet

Organisationsfriheten går i samklang med yttrandefriheten. Författningen som trädde i kraft efter militärkuppen 1980 satte statens rättigheter före individens. Författningen lovade grundläggande rättigheter till alla, med undantag för de som gjort sig skyldiga till att ”kränka statens odelbara integritet”. Det innebär att det är förbjudet för folket att förolämpa statliga institutioner och representanter (Landguiden). Så länge organisationerna uppfyller dessa krav så har Turkiet haft organisationsfrihet i landet. Organisationsfriheten är emellertid, per definition, begränsad och därför kan Turkiet inte anses ha organisationsfrihet. Militärkuppen 2016 förändrade situationen ytterligare. Erdoğan fick ett undantagstillstånd mellan 2016-18 för att kunna straffa de skyldiga och för att kunna förhindra att liknande händelser förekommer igen. Som resultat stängde Erdoğan ner fler än 1 500 civila organisationer och konfiskerade deras egendomar (Freedomhouse). Medan Turkiet inte haft organisationsfrihet sedan grundlagsförändringen 1980 på grund av lagen att inte kränka staten, så har

organisationsfriheten begränsats ytterligare sedan militärkuppen 2016, och därför uppfyller Turkiet inte kriteriet på organisationsfrihet hos demokratier.

5.6 Yttrandefrihet

Som nämnt tidigare har Turkiets befolkning inte rätten att uttala sig hur de vill då deras rättigheter tas bort om de kritiserar staten i enlighet med grundlagsförändringen 1980. Detta kan tydligt ses i följderna av militärkuppen 2016. Nästan 2000 personer fick livstid i fängelse som straff för att de varit direkt inblandade i kuppen. Hälften av dessa dömdes till ett straff som ger en strängare behandling än livstidsstraffet. Vad detta straff, som tillkommit med hänvisning till ”särskilt försvarande omständigheter”, innebär är oklart men det bevisar att det vanliga regelverket inte appliceras på brottslingar som går emot staten. Istället frångås de deras rättigheter och de får en strängare behandling än övriga brottslingar (Landguiden). Medan de inte begränsar befolkningens yttrandefrihet i andra aspekter så har de fortfarande förbudet att kritisera staten och därför uppfyller inte Turkiet kriteriet om yttrandefrihet.

5.7 Allmän och lika rösträtt

Turkiet har var femte år val till parlamentet. I dessa val får alla myndiga invånare rösta. Detta tillåts utan diskrimination av folkslag, kön, religion eller liknande, och enbart barn och ungdomar hindras från att rösta. Turkiet visar inte heller några tecken på att förändra detta, och följaktligen så uppfyller Turkiet kravet på allmän och lika rösträtt.

5.8 Rätten att bli behörig att sitta i den ledande författningen

Utifrån denna punkt av Dahls definition av en fungerande demokrati, kan man diskutera de senaste årens händelser till hur stora möjligheter man har till att sitta i den ledande författningen i opposition. Exempelvis efter valet 2015, då AKP inte fick två tredjedelars majoritet

5.9 Rätten för ledare att konkurrera om stöd från folket

Högsta domstolen har tidigare vid flera tillfällen förbjudit existensen av partier som blandar religion med politik. Detta i enlighet med Turkiets landsfader Kemal Atatüks ideologi att politik och religion inte bör kombineras. Efter grundlagsförändringen 1980 så minskades domstolarnas makt och influens, och vid millennieskiftet kom det islamistiska AKP in i regeringen och har sedan dess ansetts vara det största partiet i landet (Globalis). Trots att kurderna är diskriminerade i Turkiet så har även de rätten att bilda ett parti och i valet 2015 röstades Folkens demokratiska parti (HDP), ett pro-kurdiskt parti, för första gången in i regeringen. Drygt 80 partier ställde upp i valet 2017 och för att begränsa antalet partier som kommer in i regeringen så finns en 10 % spärr som alla partier måste nå. Detta visar på att Turkiet uppfyller kravet om rätten för ledare att konkurrera om stöd från folket.

5.10 Alternativa källor till information

Turkiet hade politiskt oberoende media innan militärkuppen 2016, med undantag för förbudet av dem att kritisera av staten. När Erdoğan fick undantagstillståndet så tilläts han att åtala journalister och stänga ner mediekanaler som hade association till statskuppen eller som uttryckte åsikter som Erdoğan inte ansågs säkra. Dessa arresteringar har ofta varit baserade på meddelanden på sociala medier och de har fortsatt även efter undantagstillståndet försvann (Freedomhouse). Slutsatsen som kan dras är att de mediekanaler som finns kvar övervakas av staten och kan därför inte anses vara politiskt oberoende eller neutrala. Folket kan inte fullständigt förlita sig på att den information de får är korrekt och fullständig. Turkiet kan därför inte anses uppfylla kravet på alternativa källor till information.

5.11 Fri och rättvisa val

Förbudet att dela och ta del av information och åsikter sedan statskuppen 2016, tillsammans med begränsningarna i yttrandefriheten, har förändrat den politiska diskursen (Freedomhouse). Den turkiska befolkningen kan inte längre förlita sig på att informationen de tar del av är politiskt neutral eftersom Erdoğan begränsat utsläppet av information. Därför kan inte valen anses vara rättvisa. Om Erdoğan kontrollerar medierna så finns risken att han vinklar informationsutsläppet till sin fördel för att på så vis vinna fler röster i val.

Det bör också ifrågasättas om det skedde valfusk i nyvalet 2015 eftersom AKP gick upp med 17,2 procentenheter under de två månaderna mellan de två valen. Medan detta inte är omöjligt så är det osannolikt. Detta kan således vara en indikator på att valen inte är rättvisa, trots att alla partier har rätten att föra sin politik och uttrycka sig i medierna, samt att alla väljare har rätten att rösta hur de vill, utan hotet att straffas för deras politiska åskådningar. Eftersom detta enbart är spekulering och varken valfusk eller vinkling av medierna är bevisat så kommer vi utgå från att Turkiet än så länge uppfyller kriteriet om fria och rättvisa val.

5.12 Institutioner som för politik i enlighet med väljarnas preferenser

Sedan författningsförändringen 2018 så minskades regeringens inflytande över den förda politiken medan presidenten fick ökade befogenheter. Det innebär att presidenten har möjligheten att ignorera regeringens förslag och samlade vilja, och enbart driva fram sin egen och/eller sitt partis politiska agenda. Det går därför inte att garantera att väljarnas viljor tas i beaktning. De fördelar som finns med proportionella val har således försvunnit och partisystemet har blivit obetydligt. Eftersom det är svårt att avsätta presidenten är det svårt att ändra på de förda politiken om detta skulle behövas. Väljarna måste istället vänta till nästa val och då rösta fram en president som förhoppningsvis lyssnar på regeringen och för folkets talan. Eftersom presidentens makt är så stor och regeringens inflytande så litet så anser vi inte att Turkiet uppfyller kravet att dess institutioner kan garantera att politiken som förs är i enlighet med väljarnas preferenser.

Sammanfattningsvis så uppfyller inte Turkiet minst fyra kriterier: organisationsfrihet, yttrandefrihet, alternativa källor till information, och institutioner som för politik i enlighet med väljarnas preferenser. Medan Turkiet inte har uppfyllt vissa av kriterierna under en lång tid är det tydligt att det skett en förändring i den förda politiken de senaste fem åren. Detta har lett till att fler av Dahls kriterier på en demokrati inte längre uppfylls och dessa begränsningar och förbud har blivit tydligare och strängare. Per Dahls definition kan därför inte Turkiet utse sig vara en demokrati.

5.13 Partitypologi

Utifrån den information som har tagits fram i detta arbetets gång, har vi kommit fram till att AKP som Erdogan är partiledare för är ett catch-all parti. Detta kan påvisas genom till och

börja med att partimedlemmar, utifrån den information som har hittats under arbetets gång att partiets medlemmar kan klassas som en "hejarklack" till en elit som styr partiet. Vidare kan man även se utifrån den ideologi AKP och Erdogan bedriver, är utspritt beroende på vilken fråga som kommer till tals. Exempelvis lockar AKP småföretagare och även de medelstora företagen med en liberal politik som gynnar dessa väljare, och vidare kan man även se en annan aspekt av deras ideologi är den konservativa islamiska värdegrunden de har i sitt parti. Även kan man se lite av en auktoritär politik i form av den mer centrala makten ligger hos president Erdogan. Av dessa anledningar har vi placerat Erdogan och hans parti i kategorin catch-all parti (Caramani, sid 215).

5.14 Vilken politik som förs - hur det utvecklats - incitament

Även om det turkiska lagstiftningen garanterar individens mänskliga rättigheter så måste det tas i beaktning att dessa rättigheter har urholkats det senaste decenniet, både under undantagstillståndet som kom efter statskuppen 2016 och efter författningsförändringen 2018 (NE).

Början av 70-talet i Turkiet, skedde en politisk förändring när den islamiska politiken började växa på allvar i Turkiet. Detta skedde då under ledningen av Necmettin Erbakan och den ideologi han förespråkade "den nationella visionen". Detta kom dock att splittras kring millennieskiftet då en stor majoritet bildade AKP, det vill säga Rättvise- och utvecklingspartiet under Erdogans ledarskap. Ända sedan partiet bildades har ett flertal islam konservativa partier förbjudits i landet och AKP dominerar det politiska landskapet i Turkiet. (Landguiden)

Samma år som AKP bildades vann man valet 2002 med Erdogan som partiledare. Man ansåg att partiet var mer liberalt och hade större förhoppningar till kommunikation och samarbete med västländerna än tidigare liknande partier. Men samtidigt var en viktig hörnsten av AKPs ideologi en islamisk värdekonservativ grund. Erdogan tilläts inte tillträda som premiärminister då han nämnt några rader från en gammal dikt, och dömdes då till religiös uppvigling. Som alternativ utnämndes Abdullah Gül till premiärminister. (NE)

I Turkiet har man en tio procent spärr för att kunna ta sig in i parlamentet. Argumentet till det höga procentspärren är på grund av antalet partier som ställer upp i valet varje år. Exempelvis valet 2018 ställde cirka 80 partier upp i valet.

Turkiet var med och grundade FN, OECD, OSSE och är sedan 1949 medlem i Europarådet (NE). Med tanke på vad dessa organisationer och unioner står för (mänskliga rättigheter etc) så bör staten ta dessa organisationers och unionens åsikter med i beräkning vid politiska beslut.

Sverige har ett projekt där man hjälper länder i Balkan, Östeuropa och Turkiet med att förbereda de för ett EU-medlemskap och där dessa länder håller måttet för de krav som finns för att kunna bli en medlem i den Europeiska Unionen. Bidraget ligger på 70 miljoner kronor per år, och detta bidrag ska gå till 1) "ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling 2) stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat, samt 3) förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan." (Regeringen)

Som tidigare nämnt är en stor del partiets kärnväljare värdekonserverna sunnimuslimer, men AKP lyckas även attrahera småföretagare och även medelstora företag med den liberala ekonomiska politik som AKP vill föra. Till en början stöttade ett stort antal intellektuella personer AKP för den demokratiska reformeringen de ville göra i Turkiet under dess första mandatperiod som styrande parti 2002. Under senare perioder började denna reformvilja försvinna hos AKP, då man undanröjt hotet till maktskifte i Turkiet och AKP var i princip ohotad för maktpositionen som regerande parti och man hade även undanröjt hotet från militären och man började inse att en allt mer auktoritär politik började föras under AKPs ledning. (Landguiden)

År 2012 bildades Folkens demokratiska parti (HDP) som är ett pro-kurdiskt parti och har även en bred vänster ideologisk ideologi i partiet. Detta leder till att man har en stor väljarbas som man kan lyckas locka till partiet. Redan under valet 2015 lyckades man nå över tio procentspärren och det blev då även en konsekvens att AKP gick då miste om den två tredjedelars majoritet man behövde för att kunna göra konstitutionsförändringarna AKP hade

som ambition att göra. Denna seger blev dock kortvarig då AKP utlyste nyval redan samma år som skulle hållas under hösten 2015 som nämnts tidigare. Under nyvalet gick HDP tillbaka. Mycket av anledningen till att HDP gick tillbaka under detta val är det flertal påhopp partiet fick möta där man hade anklagats för att ha samarbete med rebellgruppen PKK i östra Turkiet. Dock lyckades HDP undanhålla AKP den absoluta majoriteten i parlamentet ändå i nyvalet 2015. (Landguiden)

Efter nyvalet 2015, skedde drygt halvår senare en militärkupp där den turkiska militären försökte avsätta den valda regeringen. Detta misslyckades dock och drygt 260 personer dödades under omständigheterna. Två veckor efter kuppen, lades flertal nyhetsmedia ner. Hundratals tidningar, TV-stationer och tidskrifter upphävdes under denna period. Flertalet friskolor som följde Gülenrörelsen lades ner och även ett antal universitet lades ner också. Konsekvensen av de flertal skolor som stängdes gjorde att ett tiotusental lärare blev av med sitt arbete (Landguiden). Freedom House rapporterar även att antalet gripna efter den misslyckade coup d'etat är upp mot hundrafemtusen gripna. (Freedom House)

En förklaring till att folket fortfarande röstar på Erdogan kan vara den stabiliteten Erdogan och AKP ingiver i och med att Turkiet klarade sig från en militärkupp samt även de senaste förändringar i favör av Turkiet angående stridigheterna med rebellgruppen (PKK) i östra Turkiet.

Inom landet finns det markanta klasskillnader både inom utbildning och inkomst mellan befolkningen som är bosatt i västra Turkiet och östra Turkiet. Enligt globalis bor ca 20% av den östra befolkningen i Turkiet av kurder som under många år har varit förtryckta och förföljda av staten. (Globalis)

Korruption

41 skala: 0-100 (100 är bäst) (2018) (Globalis)

På 1980-talet påbörjade man en privatisering av företag som tidigare hade ägts av staten. Detta följdes dock inte upp på grund av en tafatt lagstiftning, och konsekvensen av detta har blivit att korruptionen har ökat dramatiskt i landet. Enligt beräkningar, kan upp mot 50% av landets BNP vara från den svarta ekonomin. Dock viktigt att tillägga är att staten och de statliga företagen utgör fortfarande en viktig ekonomi i det stora hela i landet, (Globalis)

Hur väljarna röstat

Under de lokala valen som hölls 2019, tappade AKP mycket politisk mark speciellt i storstäder som Istanbul där Erdogan innan han blev premiärminister och senare president var borgmästare i. Detta skedde på grund av den nedåtgående ekonomiska situationen som sker i Turkiet och förtroendet som har sjunkit för Erdogan och AKPs förmåga att styra landet som har gjort att dessa resultat har skett. Enligt Landguiden anser oppositionen att vinden vänder i favör för de när oppositionen vann Istanbul med dess nya borgmästare Ekrem Imamoğlu.

5.15 Resultat

I denna del kommer vi presentera vårt resultat utifrån de föregående punkterna för att kunna förklara om Turkiet har påbörjat en avdemokratisering i landet och varför då väljarna fortsätter att rösta på detta parti. Som tidigare nämnt i metoddelen kommer vårt analysverktyg vara en ideologianalys med hjälp av dimensioner samt även Dahls definitioner på en liberal demokrati.

Utifrån den första punkten i Dahls definition, organisationsfrihet har det rapporterats flertal gånger, utifrån att i landets författning har alla grundläggande rättigheter så länge man inte kränker statens integritet. Detta gör att organisationsfriheten begränsas på grund av att man kan troligtvis bli dömd vid en demonstration som är riktad mot staten. Detta gör att begränsningar finns i landets organisationsfrihet och utifrån dimensionen politiska styrelsen, i landet är det av en elitisk genre som går före individen.

Den andra punkten i Dahls åtta punkter, yttrandefrihet, kan kopplas till den första punkten, organisationsfrihet till en viss grad. Flertal journalister sitter fängslade i Turkiet, på grund av uttalanden som enligt turkisk lag kränker staten. Detta gör att det är svårt att motsätta sig

staten och anklaga dem för felaktiga beslut då de kan fängslas för detta. Detta gör att det blir svårt kunna uttrycka sina åsikter och man underminerar det vanliga folkets roll i frågan om att kunna vara delaktiga i de politiska besluten. Vilket gör att demokratin i Turkiet minimeras. Utifrån dimensionerna kan man även här koppla till den politiska styrelsen och även här hamnar Turkiet och regeringen i favör för eliten och inte individen.

Utifrån allmän och lika rösträtt, är rapporterna som sådan att alla myndiga, oavsett folkslag, kön etc får rösta i valen som tar plats var femte år. Vilket gör att utifrån detta kriterium i Dahls definitioner uppfyller man kravet, och utifrån de dimensioner som används i arbetet i samhällets viktigaste enhet hamnar man i dimensionen individ och inte etnicitet.

Utifrån den fjärde punkten, anser vi i denna uppsats att Turkiet inte uppfyller kriteriet då det har rapporterats under flertal val att man underminerar motståndare till AKP. Freedomhouse bland annat rapporterar hur statliga nyheter har censurerat oppositionsledare inför val och samtidigt hyllar samma statliga myndigheter Erdogan. Detta gjordes bland annat inför valet 2018 då man röstade fram den första presidenten i det nya politiska system i Turkiet. Detta gör att det blir svårt för oppositionsledare får möjligheten och även blir behöriga utifrån det perspektiv att de har minimala chanser i jämförelse med väl etablerade partier som är på statens sida att hamna i politiska poster.

Den femte punkten rätten för ledare att konkurrera om stöd från folket, misslyckas Turkiet även här då som nämndes innan, har oppositionspartier och ledare svårare att konkurrera om folkets stöd i och med att den statliga median gynnar det nuvarande regeringspartiet AKP. Detta genom att censurera oppositionsledare och lyfta fram AKP i positiv mening. Även har staten tagit till medel där man stängt ner flertal radiostationer, tidningar och fängslat flertal journalister som man påstår har brutit mot lagen. Det gemensamma alla dessa har är att alla har varit emot den politik som AKP har fört genom åren enligt de rapporter som källor som Freedom House, Globalis och Landguiden som använts i detta arbetet. Samtidigt kan man även diskutera kring om detta egentligen ska vara under punkten yttrandefrihet, och då kan man vidare även diskutera att Turkiet har en hög procentspärr för att komma in riksdagen men det är av den anledningen att Turkiet är välkänt för att ha många partier som konkurrerar mot varandra i varje val, Exempelvis hade man ca 80 partier som ställde upp i valet 2018.

Detta gör att många partier konkurrerar med varandra om folkets stöd vilket gör att man då kan argumentera för att Turkiet uppfyller denna punkt.

Vidare till punkten om alternativa källor till information i landet misslyckas Turkiet på denna punkt. Ett av argumentet till detta är till och börja med som även har nämnts tidigare är nedläggningen av flertal radiostationer och tv kanaler som har nyhetskällor som inte ägs av staten. Utifrån det gör Turkiet ett medvetet val att underminera alternativ till information som inte ägs av staten. Detta ger möjligheterna till staten att vinkla nyheter om de så vill till förmån av staten och samtidigt underminera oppositionen. Vidare ett annat argument till varför de inte lyckas under denna punkt är det stora antalet journalister som har fängslats på grund av de negativa artiklar man skrivit om regeringen och Turkiet. Detta gör att man försvarar för folket att få en tydlig helhetsbild av hur landet agerar och i vilket tillstånd landet ligger i. Detta gör att landet fortsatt vinklar informationen så att den passar staten och regeringen vilket leder till att man ytterligare underminerar alternativa källor till information.

Näst sista punkten i Dahls definitioner, vilket är fri och rättvisa val, kan man koppla denna punkt till alternativa källor till information och yttrandefrihet. Utifrån de två punkter som tidigare har pratats om kom vi fram till att i denna punkt uppfyller Turkiet inte denna punkt. Till och börja med efter statskuppen 2016 minimerade man vilken information som folket i Turkiet fick ta del av. Detta gör att man inte kan veta om den politiska information som släpps i Turkiet är neutral eller om den är vinklad för att favorisera Erdogan och hans parti när det kommer till valen. Vidare kan man även titta på valet 2015, där mellan det vanliga valet 2015 och nyvalet som skedde några månader senare, ökade AKP markant, med nästan 20 procent. Även om det inte är helt omöjligt att man hade kunnat lyckas med det är det ganska osannolikt att man gör en så stor förändring mellan två val med så kort tidsperspektiv. Och för att koppla in dimensionerna i denna del kan man se utifrån de ekonomiska ideal och även koppla in partitypolin i detta kan man se att man favoriserar en individualistisk dimension i den ekonomiska politiken, då man favoriserar en liberal ekonomi som gynnar små och medelstora företag. Detta gör att AKP har en större chans att få en större målgrupp att rösta på dem än andra partier.

Sista punkten i Dahls demokratiska definitioner utgå från institutioner som för politik i enlighet med väljarnas preferenser. Som skrivits innan, har sedan 2018 års författningsförändringar, gett president Erdogan i detta fall ökade maktbefogenheter, samt en mindre roll för parlamentet och regeringen. Detta gör att presidenten kan nästan gör lite som han vill, och vad det leder till är att han kan ignorera den stora massans vilja och vilka preferenser folket i landet har. Av denna anledning gör att institutionerna i landet inte kan garantera att man följer det folket vill samt även den politik som folket behöver. Utifrån dimensionerna som används i detta arbete kan man både utifrån den politiska styrelsen och samhällets viktigaste enhet, säga att utifrån denna punkt att regeringen och president Erdogan för en politik som utifrån den politiska styrelsen ger fördelar till eliten och utifrån samhällets viktigaste enhet, hamnar de i kategorin etnicitet. Varför vi har valt etnicitet dimensionen är av den anledningen av de handlingar presidenten och staten har agerat utifrån kan man se ett tydligt förakt mot exempelvis kurderna och hur man försöker underminera de.

6. Slutsats:

6.1 Vad har vi kommit fram till? Koppling till frågeställning och teori

Det vi har kommit fram till i detta arbete är att i Turkiet sker en avdemokratisering utifrån de perspektiv och metoder vi har använt oss av i detta arbete. Det som stödjer att det sker en avdemokratisering är de flertal rapporter som sker om händelser och agerande som är diskutabla till om de är rättfärdiga av Turkiet och dess regering. Det som stödjer vidare till att det sker en auktoritär politik, och åtminstone iallafall att det finns auktoritära tendenser i form av agerande och ändringar i författningen, tillsammans med den teori som har använts i detta arbete. Det vill säga Dahls teori och definition av hur en välfungerande liberal demokrati och de grundläggande punkter som behöver uppfyllas för att det ska fungera i en liberal demokrati. Utifrån frågeställningen “Varför har demokratin i Turkiet, enligt Dahls definition av demokrati, minskat under de senaste tio åren?” kan vi konstatera att det finns flera anledningar till att det sker en avdemokratisering i landet och varför väljarna fortsätter att rösta på AKP och president Erdogan. Exempelvis, den kontrollen regeringen har över media, och hur man tar bort media av olika slag som kan skada AKP på något sätt samt även

fångslar de journalister som motsätter sig AKP och Erdogan. Även kan man föra vidare varför väljare röstar på Erdogan är på grund av att de är väldigt utspridda i sin politik beroende på fråga vart de hamnar på en ideologi skala beroende på vilken politisk fråga man pratar om. Detta gör att de kan nå ut till en stor grupp av väljare som kan tänka sig att rösta på de. Slutligen kan tilläggas att den kontroll man har över folket och vilken åsiktsbildning man får ha i landet gör även där att man kan till en stor skala kontrollera folket vilket gör även att man kan få folket att rösta på en också.

6.2 Brister med uppsatsen

Brister med uppsatsen kan vara, att vi i under arbetets gång aldrig haft en möjlighet att åka ner till Turkiet, vilket hade troligtvis varit väldigt värdefullt för arbetet. Att kunna vara på plats i Turkiet och själva få ta del av hur det ser ut i landet hade kunnat ge oss en mycket bättre bild av hur det ser ut i landet, än att bara lita på den rapport som skrivs om Turkiet.

En annan brist i arbetet, är den begränsning som vi har behövt sätta i detta arbete, vilket gör att vi, hade inte möjligheter att gå in på djupet vad AKP är för en sorts parti, utan det blir en mer generell bild av hur partitypologin är i AKP. Detta gör att vi inte har riktigt kunna gå in på djupet hur AKP bedriver sitt parti, och dess medlemmar.

En sista brist som vi har kommit fram till i denna uppsats är att de stora händelserna vi har tagit upp i detta arbete, nyvalet 2015, statskuppen 2016 och valet efter författningsändringar 2018, är att vi inte har kunnat gå in på djupet på dessa händelser, och verkligen titta på hur dessa händelser har påverkat landet. Om vi hade kunnat göra det kanske hade gett oss en mer omfattande bild och förklaring till varför Erdogan lyckas behålla makten som Erdogan har lyckats med samtidigt som han har lyckats justera så att mer makt ligger hos honom än någon annan myndighet eller institution.

6.3 Hur kan man argumentera för att Turkiet inte alls går bort från demokratin?

Ett av huvudargumentet till varför man kan argumentera till varför Turkiet inte har avdemokratiserats, är på grund av de senaste turbulenta åren som har skett i Turkiet, har man gett en centraliserad makt till president Erdogan, för att stabilisera landet tror vi kan vara ett av huvudargumentet. Även de nedstängningar man har gjort av olika media kan argumenteras för att man behövde göra det av olika skäl såsom att dessa medier spred vinklade nyheter som inte gav en klar bild av nyheter och händelser som hade skett.

Preliminär litteraturlista:

European Values Survey, <https://europeanvaluesstudy.eu/> [Hämtad 2020-04-11]

World Values Survey, <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp> [Hämtad 2020-04-11]

V-Dem, <https://www.v-dem.net/en/analysis/> [Hämtad 2020-04-11]

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red). 2018. *Textens mening och Makt*. 4e uppl. Polen: Dimograf

Caramani, Daniele (red). 2017. *Comparative Politics*. 4e uppl. Glasgow: Bell & Bain Ltd.

Norris, Pippa. 2012. *Making governance work*. Cambridge University press: Cambridge.

Freedomhouse

Källhänvisning:

Aftonbladet. 2017. *Folkomröstningen om ny grundlag i Turkiet*.

<https://www.aftonbladet.se/story/folkomrostningen-om-ny-grundlag-i-turkiet> [Hämtad 2020-04-10]

Caramani, Daniele (red). 2017. *Comparative Politics*. 4e uppl. Glasgow: Bell & Bain Ltd.

Nationalencyklopedin. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/turkiet> [Hämtad 2020-04-15]

Regeringen.

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utrikesdepartementet/sveriges-diplomatiska-forbindelser/europa-och-centralasien/turkiet/> [Hämtad 2020-04-15]

Landguiden. *Politiskt system.*

<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/turkiet/politiskt-system/> [Hämtad 2020-04-15]

Landguiden. *Aktuell politik.*

<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/turkiet/aktuell-politik/> [Hämtad 2020-04-15]

Freedom House, 2019, <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2020> [Hämtad 2020-04-15]

Globalis. 2016. *Turkiet.* <https://www.globalis.se/Laender/Turkiet> [Hämtad 2020-04-15]

Anteckningar

- Presidentialistisk system - Republik
- Erdogan och AKP styrt i Turkiet sedan 2002
- 2017 års referendum gav mer koncentrerad makt till presidenten efter ändringarna i konstitutionen
- Vid seger av val sitter presidenten i två femåriga mandatperioder, och kan väljas till ett tredje mandatperiod om parlamentet utlyser ett tidigare val under presidentens andra mandatperiod.
- Turkiets valsysteem är två ronds majoritära valsysteem. Freedom House, 2019, <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2020> (Hämtad 2020-04-15)

- Terroattack skedde i Ankara 2015, en månad innan nyvalet i November samma år, där drygt 100 människor miste sitt liv. (NE)
- Militärkupp skedde i Juni 2016 som misslyckades, drygt 260 personer dödades under statskuppen (Freedomhouse)
- Vidare grepps efter den misslyckade militär statskuppen drygt 150 000 personer. (Freedomhouse)